

การพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากชุมชนเมืองอย่างยั่งยืนโดยพุทธสันติวิธี*

Sustainable Development of the Grassroots Urban Economy Through Buddhist Peaceful Means: A Case Study of Wat Sarod Community, Bangkok

¹ญาณิศากรณ์ สกกุลสุภมณี และ พระครูสังฆกิจดิลก

¹Yanisakorn Sakulsupananee and Phrakru Sanghakitdilok

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand.

¹Corresponding Author's Email: Kruchomy.tech@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษา วิเคราะห์บริบท สภาพปัญหา เศรษฐกิจพื้นฐานของชุมชนวัดสารอด และแนวคิดทฤษฎีสสมัยใหม่ในการพัฒนา 2) เพื่อศึกษาวิธีการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากชุมชนเมืองอย่างยั่งยืนของชุมชนวัดสารอดกรุงเทพมหานครโดยหลักพุทธสันติ และ 3) เพื่อนำเสนอ ผลลัพธ์การพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากชุมชนเมืองอย่างยั่งยืนโดยพุทธสันติวิธีของชุมชนวัดสารอด กรุงเทพมหานคร เป็นงานวิจัยรูปแบบอริยสัจจโมเดลสอดคล้องกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมภายใต้กรอบการดำเนินการวิจัย 9 ขั้นตอน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 16 รูป/คน ประกอบด้วยพระสงฆ์ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาของวัดสารอด 6 รูป และคนในชุมชนที่เกี่ยวข้อง 10 คน โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบเจาะจง และนำมาวิเคราะห์อภิปรายเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1) วัดสารอด เป็นศูนย์รวมใจของชุมชนสร้างความเข้มแข็งเปิดโอกาสให้คนในชุมชนเข้ามาใช้พื้นที่ค้าขายสร้างรายได้ และต่อยอดจากการทำธุรกิจเดิม ลดสภาพปัญหาของจุดอ่อนด้านรายได้ครัวเรือน โดยนำต้นทุนจุดเด่นความศรัทธาองค์หลวงพ่อรอดมาพัฒนาตลาดนัดเสื่อรอดที่เป็นปลายน้ำสร้างอาชีพ สร้างรายได้กระตุ้นเศรษฐกิจฐานราก สามารถต้อนรับทุกกลุ่มเป้าหมาย 2) นำวิธีการมีส่วนร่วมจิตสาธารณะ เศรษฐกิจแบ่งปัน ชุมชนนักปฏิบัติ การสร้างความเข้มแข็งเศรษฐกิจฐานราก องค์กรความรู้ การขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานราก การพัฒนาศักยภาพชุมชนสร้างเศรษฐกิจฐานราก และพัฒนาสร้างรายได้เศรษฐกิจฐานราก มาบูรณาการร่วมกับหลักภูมิสูตรซึ่งเป็นหลักพุทธสันติวิธี ขับเคลื่อนการพัฒนาประกอบด้วย (1) สัทธาภูมิ มีความศรัทธาเป็นกำลังสร้างความเจริญ สร้างความสัมพันธ์ที่ดีทางสังคม (2) สีลภูมิมิระเปียบกฎเกณฑ์ สร้างความสัมพันธ์สามัคคี ประองตอง (3) ปัญญาภูมิ ใช้ปัญญาพิจารณาไตร่ตรองพัฒนา ให้ชุมชนเกิดความเจริญรุ่งเรืองอย่างยั่งยืน 3) นำ SUEROD Model ขับเคลื่อนการพัฒนาตลาดนัดเสื่อรอดที่เป็นปลายน้ำให้คนในชุมชนเกิดความร่วมมือ มีรายได้มั่นคง สู่สันติสุขยั่งยืน 6 ขั้นตอน คือ (1) S = Search หาความต้องการจำเป็นที่ต้องการพัฒนา (2) U = Unique เฝ้าลักษณะเฉพาะที่ต้องพัฒนา (3) E = Educate ทำการศึกษาอบรมเพิ่มเติมองค์ความรู้ที่จะพัฒนา 4) R = Relation สร้างความสัมพันธ์อันดีของชุมชน 5) O = Obvious มีระเบียบปฏิบัติชัดเจนในการพัฒนาชุมชน และ 6) D = Development เน้นการมีส่วนร่วมในการพัฒนาอย่างยั่งยืน

*Received June 12, 2025; Revised October 27, 2025; Accepted October 31, 2025

คำสำคัญ: การพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก; ชุมชนเมือง; พุทธสันติวิธี

Abstract

This study was conducted using the *Ariyasacca Model*, in alignment with Participatory Action Research (PAR), following a nine-step research process. The aims were to achieve the following objectives: 1) to explore and analyze the context, problems, and basic economic conditions of Wat Sarod community, alongside modern development theories; 2) to investigate the sustainable development of grassroots urban economy in Wat Sarod community, Bangkok, through the application of Buddhist peaceful means; and 3) to present the results of the outcomes of sustainable development of grassroots urban economy in Wat Sarod community, Bangkok, through the application of Buddhist peaceful means. The study employed various data collection tools, including in-depth interviews, academic seminars, focus group discussions, as well as both participant and non-participant observation. The primary data sources included 16 key informants: 6 monks actively engaged in community development at Wat Sarod and 10 local residents. Data were gathered through purposive in-depth interviews and analyzed using descriptive methods.

From the study, the following results were found: 1) Wat Sarod functions as both a spiritual anchor and a hub for community cohesion, fostering local unity by providing a space where residents can conduct business and earn a livelihood. It also encourages the growth of existing enterprises, addressing issues related to limited household income. Drawing on the community's strong devotion to the revered monk, Luang Pho Rod, the temple initiated the "Suea Rod Market" as a practical economic outlet. This initiative has helped generate employment, boost local income, revitalize the grassroots economy, and welcoming participants from all sectors of the community. 2) A range of approaches, including participatory engagement, public-mindedness, the sharing economy, communities of practice, and strategies aimed at strengthening the grassroots economy through knowledge dissemination, capacity building, and income generation, were integrated with the "*Vuddhi Sutta*" principle, a Buddhist framework rooted in peaceful development. This framework encompasses three core elements: *Saddhā-vuddhi*, which emphasizes cultivating faith as a foundation for community well-being and nurturing constructive social relationships; *Sīlavuddhi*, which highlights the importance of moral discipline and adherence to social norms to foster unity and reconciliation; and *Paññā-vuddhi*, which promotes the use of wisdom and critical reflection to guide the community toward sustainable development. 3) The SUEROD Model was utilized to guide the development of Suea Rod Market, a downstream initiative designed to promote community collaboration, generate sustainable income, and cultivate lasting peace. This model is structured around six essential stages: "S" represents Search, involving the identification of fundamental needs and development priorities; "U" signifies Unique, focusing on recognizing and cultivating the community's distinct qualities; "E" stands

for Educate, referring to the provision of training and knowledge enhancement to support development efforts; “O” stands for Obvious, emphasizing the importance of clear, well-defined procedures and guidelines for community development; and “D” refers to Development, highlighting the importance of inclusive and sustainable growth practices.

Keywords: Grassroots Economic Development; Urban Community; Buddhist Peaceful Means

บทนำ

วัดสารอด เขตราชบุรีบูรณะ กรุงเทพมหานคร มีเป้าหมายกระตุ้นเศรษฐกิจให้แก่ชุมชนตามความต้องการของชุมชนเป็นกิจกรรมเร่งด่วน จากเดิมมีการจัดตลาดนัดเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจเฉพาะวันและเทศกาลสำคัญ และเปลี่ยนมาเป็นตลาดนัดเสื่อรอดในทุกวันศุกร์ เพื่อมุ่งช่วยเหลือชาวชุมชนให้เกิดอาชีพ และเกิดรายได้และสามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยมีวัดสารอดเป็นศูนย์กลางที่พึ่งของชุมชน ให้คนในชุมชนสามารถสร้างรายได้จากการนำสินค้ามาขายให้คนในชุมชนมาช่วยกันอุดหนุนโดยใช้พื้นที่จัดไว้บริเวณวัด และอีกทางทำให้เกิดความรักความสามัคคีกันในชุมชน โดยมีวัดเป็นศูนย์รวมใจของชุมชนสร้างความเข้มแข็งขึ้น (Phra Atikansurasak Sukhumalo (khongmuang), 2021) การพัฒนาตลาดนัดเสื่อรอดเป็นการเปิดโอกาสกับคนในชุมชนได้ค้าขายสร้างรายได้ ทั้งพ่อค้าแม่ค้ารายใหม่ หรือพ่อค้าแม่ค้าที่ทำมานานแล้ว มีสถานที่ไม่ต้องเดินทางไปไกลสำหรับการสร้างรายได้ นอกจากนี้คนในชุมชนวัดสารอด และชุมชนใกล้เคียงเกิดความสะดกมีสถานที่ใกล้ ๆ สำหรับซื้ออาหารและสินค้า สร้างความสุขใกล้บ้าน ตลาดนัดเสื่อรอดจึงเป็นช่องทางที่สามารถสร้างรายได้ให้แก่คนในพื้นที่ชุมชน และต่อยอดจากการทำธุรกิจให้มีรายได้เพิ่มขึ้นมากกว่าเดิม

จากการเข้าถึงเหตุความเป็นอยู่ในพื้นที่ของคนในชุมชนเมืองของวัดสารอด พบว่า คนในชุมชนมีความแตกต่างของรายได้ มีความแตกต่างในการเข้าถึงสวัสดิการหรือคุณภาพชีวิต ขาดโอกาสทางการศึกษาของคนในสังคมชุมชนที่ควรได้รับ คนในชุมชนส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายที่ต้องเดินทางไปไกลในการทำงาน ไม่มีการสร้างกลุ่มให้เกิดการช่วยเหลือระหว่างกันในสังคม ที่เป็นรูปแบบที่จำเป็น และต้องการเสริมสร้างสนับสนุนให้เกิดความเข้มแข็งของสังคมเพื่อสร้างเศรษฐกิจฐานรากของการแบ่งปันให้เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการนำเศรษฐกิจฐานรากไปเชื่อมโยงกับประเด็นทางเศรษฐกิจของชุมชน (Khatasombun, 2020) คนในชุมชนมีความมั่นคงในเรื่องอาชีพน้อย เพราะการพัฒนาเมืองและการวางโครงข่ายการคมนาคม จัดระเบียบที่อยู่อาศัยในเมืองส่งผลกระทบต่อปัญหาในด้านสถานที่ประกอบอาชีพ คนด้อยโอกาสในชุมชนที่เคยอยู่อาศัยมานาน มีคุณภาพชีวิตที่ไม่ดีขึ้น หากมีพื้นที่ใกล้ ๆ ก็สามารถทำอาชีพสร้างรายได้ในพื้นที่ได้ (Phra Natthawut Phanthali et al., 2022)

ด้วยความร่วมมือของคณะสงฆ์วัดสารอด และคนในชุมชน มีความต้องการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของชุมชนวัดสารอด เพื่อลดสภาพปัญหาจุดอ่อนทางด้านรายได้ ด้วยการนำต้นทุนจุดเด่นจากความศรัทธาในองค์หลวงพ่อรอดมาพัฒนาตลาดนัดเสื่อรอดที่เป็นปลายน้ำสร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้คนในชุมชน ซึ่งต้องอาศัยการทำงานร่วมกันของคนในชุมชน เข้ามา มีบทบาทการพัฒนา เพื่อสร้างความชัดเจนของระบบ รวมไปถึงสินค้า บริการ ที่เป็นอัตลักษณ์สอดคล้องกับวัฒนธรรมชุมชน มาสร้างประโยชน์ด้านรายได้ ด้วยการนำวิธีการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากชุมชนเมือง ด้วยการมีส่วนร่วม (Participation) ที่เกิดจากความสมัครใจเข้ามามีส่วนร่วม ในการกำหนดการเปลี่ยนแปลง และมีแรงใจที่จะมุ่งสู่ความสำเร็จ ตลอดจนทำให้ได้รับการยอมรับ มีความรับผิดชอบ และเกิดความนับถือตนเองมากขึ้น การเข้ามาร่วมกันแสดงความคิดเห็น การวางแผนในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ การกำหนดทิศทางการเปลี่ยนแปลงของตนเอง (Chindawong, 2003) ดำเนินงาน

พัฒนา ร่วมคิด ตัดสินใจ แก้ไขปัญหาด้วยตนเอง (Cohen and Uphoff, 1981) เน้นการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับอย่างแข็งขันของบุคคล แก้ไขปัญหาาร่วมกัน ด้วยการปรึกษาหารือ ร่วมคิด ร่วมวางแผน เมื่อเข้าใจตรงกันแล้ว จึงลงมือปฏิบัติ และร่วมติดตามควบคุม ซึ่งเป็นขั้นตอนของการมีส่วนร่วมสูงสุด (Burikul, 2009) ทำให้คนในชุมชนมีความรู้สึกในความเป็นเจ้าของในการแก้ไขปัญหาของชุมชน มีการพัฒนาไปสู่การพึ่งพาตนเองในที่สุด และการมีส่วนร่วมสะท้อนการอยู่ร่วมกันด้วยความเสียสละมีความสามัคคี (Wiratchanipawan, 2003) การที่บุคคลรับรู้ถึงความต้องการที่หลากหลายของบุคคลอื่น และมีการกระทำเพื่อการเปลี่ยนแปลงสังคม ทำให้มีจิตสาธารณะ (Public Consciousness) มีความตระหนักและประพฤติปฏิบัติเพื่อประโยชน์ส่วนรวม (Satthapol, (2025) เป็นผลของการแบ่งปัน (Economic Sharing) ให้ผู้เข้ามาใช้บริการจ่ายซื้อสินค้าเห็นถึงภาพอันน่าจดจำของความปรองดองของคนในชุมชน ให้กลุ่มเป้าหมายสามารถเข้าถึงสินค้าและบริการ (Botsman and Rogers, 2010) เป็นศูนย์กลางของการจัดการความรู้ สู่ชุมชนนักปฏิบัติ (Community of Practice - CoP) และเป็นเครื่องมือในการทลายอุปสรรคทางความรู้ เน้นเป็นชุมชนนักปฏิบัติได้กลายเป็นสิ่งสำคัญ (Etienne, Richard, and William, 2002) ทำให้ระบบเศรษฐกิจท้องถิ่นที่มีลักษณะองค์กรรวม มีความเชื่อมโยงกับการดำเนินชีวิตของชุมชน ให้อยู่ดีกินดี (ปากท้องอิ่ม) สามารถสร้างรายได้ที่มั่นคง ปลอดภัยสินทรัพย์ มีเงินออมยกระดับคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นเป็นฐานการสร้าง ความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม (Phrakhrubaidika Aphichat Pornsuttichaipong, 2022) ซึ่งผลจากการสร้างองค์ความรู้นำมาขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากชุมชนเมือง ของวัดสารอดเสริมสร้างความยั่งยืนในการสร้างอาชีพ และสามารถกระจายรายได้อย่างทั่วถึงเมื่อเศรษฐกิจฐานรากแข็งแกร่ง ลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจระหว่างพื้นที่ชนบทและเมือง ด้วยแนวคิดการพัฒนาศักยภาพของชุมชนสร้างเศรษฐกิจชุมชน ที่ปรับเปลี่ยนรูปแบบวิถีชีวิตให้สอดคล้องกับชุมชนเมือง สร้างเอกลักษณ์ อัตลักษณ์สินค้าและบริการของชุมชน พัฒนาสร้างรายได้ทางเศรษฐกิจชุมชนอย่างยั่งยืน โดยมุ่งประเด็นด้วยการพัฒนาตลาดนัด ที่เป็นปลายทาง โดยมิวัดสารอดเป็นศูนย์กลางการพัฒนาอย่างเข้มแข็ง

ด้วยเหตุนี้การที่จะนำแนวทางสมัยใหม่มาพัฒนาให้เกิดประโยชน์ด้านปัญญา เห็นถึงความสัมพันธ์ของการทำงานร่วมกัน อยู่ร่วมกันในสังคมสิ่งแวดล้อมภายใต้กฎกติกา และรูปแบบที่กำหนด เพื่อพัฒนาทั้งความเจริญก้าวหน้าในด้านการสร้างอาชีพ สร้างรายได้มาหล่อเลี้ยงชีวิตในครอบครัว จำเป็นต้องอาศัยแนวทางของหลักพุทธธรรมมาสร้างพฤติกรรมของการอยู่ร่วมกัน ส่งเสริมสติให้เกิดปัญญา แล้วนำปัญญามาหล่อเลี้ยงสติให้เห็นถึงเหตุแห่งปัจจัยของความเสื่อมสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น โดยสร้างทางเลือกที่ดีที่สุดของความขัดแย้งในทางสร้างสรรค์ในทางบวกเพื่อให้นำไปสู่ความตกลงร่วมกันได้

บทความวิจัยนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากชุมชนคนเมืองอย่างยั่งยืนโดยพุทธสันติวิธี ของชุมชนวัดสารอด กรุงเทพมหานคร โดยผู้วิจัย ศึกษาวิเคราะห์ บริบท สภาพปัญหา เศรษฐกิจพื้นฐานของชุมชนวัดสารอด และแนวคิด ทฤษฎี ตามแนวทางสมัยใหม่ ในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก และหลักพุทธธรรมที่เอื้อกับการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากชุมชนเมือง ในผลลัพธ์ของการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากชุมชนเมืองมาสร้างประโยชน์ในด้านยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในสังคมชุมชนวัดสารอดโดยส่วนรวม และสามารถเป็นต้นแบบนำไปขยายผลในชุมชนเมืองในพื้นที่อื่น ๆ ได้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1) เพื่อศึกษา วิเคราะห์บริบท สภาพปัญหา เศรษฐกิจพื้นฐานของชุมชนวัดสารอด และแนวคิดทฤษฎีสมัยใหม่ในการพัฒนา

2) เพื่อศึกษาวิธีการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากชุมชนเมืองอย่างยั่งยืนของชุมชนวัดสารอด กรุงเทพมหานคร โดยหลักพุทธสันติ

3) เพื่อนำเสนอ ผลลัพธ์การพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากชุมชนเมืองอย่างยั่งยืนโดยพุทธสันติวิธีของชุมชนวัดสารอด กรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ทำการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด ทฤษฎี (Documentary Study) โดยผู้วิจัยศึกษาประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ บริบท สภาพปัญหาเศรษฐกิจพื้นฐานของชุมชนวัดสารอด กรุงเทพมหานคร ในด้านการสร้างเศรษฐกิจพื้นฐานชุมชน และนำแนวคิด ทฤษฎีสมัยใหม่ในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากชุมชนเมือง ประกอบด้วย การมีส่วนร่วม จิตสาธารณะ เศรษฐกิจแบ่งปัน ชุมชนนักปฏิบัติ การสร้างความเข้มแข็งเศรษฐกิจฐานราก องค์กรความรู้การขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานราก การพัฒนาศักยภาพชุมชนสร้างเศรษฐกิจฐานราก และการพัฒนาสร้างรายได้เศรษฐกิจฐานราก ศึกษาหลักพุทธสันติวิธีเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากชุมชนเมืองอย่างยั่งยืนโดยพุทธสันติวิธี ของวัดสารอด กรุงเทพมหานคร ในการเสริมสร้างการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากชุมชนให้เกิดความยั่งยืน

ขั้นตอนที่ 2 ทำการศึกษาในภาคสนาม (Field Study) ผู้วิจัยได้ศึกษาโดยการลงพื้นที่ เพื่อเก็บข้อมูลพื้นฐานบริบทพื้นที่ ทำการเสวนาชุมชน สัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มผู้นำชุมชน และหน่วยงานในพื้นที่ เพื่อหาปัญหา อุปสรรค ประเด็นที่ต้องแก้ไขปรับปรุง ความต้องการ และข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากชุมชนเมืองอย่างยั่งยืนโดยพุทธสันติวิธีของวัดสารอด กรุงเทพมหานคร โดยเลือกพื้นที่ชุมชนวัดสารอด แขวงราชบุรณะ เขตราชบุรณะ กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นพื้นที่ดำเนินการวิจัยที่ครอบคลุมและเพียงพอต่อการวิจัย

ขั้นตอนที่ 3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) หรือกลุ่มเป้าหมาย ผู้วิจัยใช้วิธีเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposeful Selection) จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) จำนวนทั้งหมด 16 รูป/คน ในพื้นที่ที่มีความหลากหลายและแตกต่าง ที่มีความสนใจ และมีบทบาทสำคัญ ในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากชุมชนเมืองอย่างยั่งยืนโดยพุทธสันติวิธี ของวัดสารอด กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย คณะสงฆ์ของวัดสารอดที่มีความเกี่ยวข้องในการใช้พื้นที่วัดมาสร้างประโยชน์กระตุ้นเศรษฐกิจของชุมชนสนองต่อนโยบายผู้ว่าราชการจังหวัดกรุงเทพมหานคร ในย่านสร้างสรรค์ ด้วยนำแนวทางตลาดนัดช่วงเทศกาล เพื่อพัฒนาเป็นตลาดนัดสุดสัปดาห์สร้างรายได้ให้คนในชุมชนโดยมีวัดสารอดเป็นศูนย์กลางจิตใจ จำนวน 6 รูป และ คณะกรรมการมาจากกลุ่มคนในชุมชนที่เกี่ยวข้อง จำนวน 10 คน

ขั้นตอนที่ 4 ผู้วิจัยใช้เครื่องมือและวิธีการที่ใช้ในการศึกษา โดยเลือกเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี วัตถุประสงค์ของการวิจัย และผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือเชิงคุณภาพโดยกำหนดประเด็นในการศึกษา สร้างแนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และถอดแบบอย่างของความสำเร็จ ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นวิจัยและพัฒนา การควบคุมคุณภาพเครื่องมือใช้การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) (Cohen, and Manion, 1994 as cited in Lincharearn, 2015) ได้แก่ บุคคล เวลา สถานที่ และนำเอาข้อมูลที่ได้จากการศึกษาขั้นตอนที่ 1 - ขั้นตอน ที่ 3 มาบูรณาการตามหลักพุทธสันติวิธีกับศาสตร์สมัยใหม่ ให้เหมาะสมกับสภาพปัญหาและความต้องการใน ด้านของการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากชุมชนเมืองอย่างยั่งยืนโดยพุทธสันติวิธี ของวัดสารอด กรุงเทพมหานคร ซึ่งผู้วิจัยร่างแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากชุมชนเมือง ที่เกิดจากการสังเคราะห์เอกสาร ตรวจสอบคุณภาพรูปแบบด้วยการให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถ มีความเชี่ยวชาญซึ่งมีบทบาทสำคัญในด้าน

ความสำเร็จด้านการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากชุมชนเมืองตามแนวทางสมัยใหม่ และการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากชุมชนเมืองตามแนวทางพุทธศาสนา มาเป็นแกนในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากชุมชนเมือง ได้พิจารณา แสดงความคิดเห็น รับรองความเหมาะสมในการจัดประชุมเสวนาวิพากษ์นำเสนอการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากชุมชนเมืองอย่างยั่งยืนโดยพุทธสันติวิธี ของวัดสารอด กรุงเทพมหานคร และประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) และนำไปดำเนินการทดลองใช้นำร่องกับพื้นที่ชุมชนวัดสารอด แขวงราชวัฏร์บูรณะ เขตราชวัฏร์บูรณะ กรุงเทพมหานคร และทำการศึกษาและติดตามผลการปฏิบัติการในพื้นที่ด้วยการกำหนดประเด็นในการศึกษาเพื่อการติดตาม รักษา และพัฒนาต่อยอดการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากชุมชนเมืองอย่างยั่งยืนโดยพุทธสันติวิธี ของวัดสารอด กรุงเทพมหานคร ด้วยการสังเกตแบบมีส่วนร่วม การถ่ายภาพถ่ายกิจกรรม สอบถามความพึงพอใจ และการนำไปขยายผลต่อยอดงานวิจัยเพื่อสร้างความยั่งยืน หลังการจัดกิจกรรมพัฒนากับผู้ที่เข้าร่วมทำกิจกรรมและผู้เข้าเยี่ยมชมในพื้นที่

ขั้นตอนที่ 5 ผู้วิจัยทำการรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้การรวบรวมข้อมูลจากการจัดเวทีแบบออนไลน์ผ่าน ZOOM เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้การบันทึกวิดีโอ บันทึกเสียง จัดบันทึก การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและภาพถ่ายกิจกรรม การจัดประชุมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในประเด็นผลกระทบที่เกิดขึ้น จากการดำเนินการการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากชุมชนเมืองอย่างยั่งยืนโดยพุทธสันติวิธี ของวัดสารอด กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นพื้นที่เป้าหมาย ที่เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยโดยสังเกตแบบมีส่วนร่วม เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 6 ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์และการสังเคราะห์ข้อมูล โดยผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ด้วยการจัดหมวดหมู่ข้อมูล ลดทอนข้อมูล และจัดกระทำข้อมูล เกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครจิตอาสาในยุคปัจจุบัน ตลอดจนแนวทางการพัฒนาการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากชุมชนเมืองอย่างยั่งยืนโดยพุทธสันติวิธี และศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดพุทธสันติวิธีที่เอื้อต่อการพัฒนาการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากชุมชนเมืองอย่างยั่งยืนโดยพุทธสันติวิธี ของวัดสารอด กรุงเทพมหานคร

ขั้นตอนที่ 7 สรุปผลการศึกษาวิจัย และการนำเสนอผลการศึกษาวิจัย (Descriptive Presentation of the Research Results) ผู้วิจัยดำเนินการจัดประชุมเพื่อเป็นช่องทางในการนำเสนอองค์ความรู้ใหม่ จากนั้นได้จัดนิทรรศการนำเสนอผลงานการพัฒนา และเปิดเวทีสนทนารับฟังความคิดเห็นสำหรับงานวิจัยเรื่องการพัฒนาการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากชุมชนเมืองอย่างยั่งยืนโดยพุทธสันติวิธี ของวัดสารอด กรุงเทพมหานคร เพื่อติดตาม รักษา และพัฒนาต่อยอดการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากชุมชนเมืองอย่างยั่งยืนโดยพุทธสันติวิธี ในการขับเคลื่อนการพัฒนาตลาดนัดเสื่อรอดที่เป็นปลายน้ำสร้างอาชีพ สร้างรายได้ ให้คนในชุมชนเกิดความร่วมมือ มีรายได้มั่นคง สู้สันติสุขยั่งยืน

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสามารถตอบคำถามวิจัย/และปัญหาที่ต้องการทราบได้ตามวัตถุประสงค์ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 บริบท สภาพปัญหา เศรษฐกิจพื้นฐานของชุมชนวัดสารอด และแนวคิด ทฤษฎีสมัยใหม่ในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากชุมชนเมืองอย่างยั่งยืนโดยพุทธสันติวิธี ของวัดสารอด กรุงเทพมหานคร จากการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม ผลวิจัยพบว่า

ชุมชนวัดสารอดเขตราชวัฏร์บูรณะกรุงเทพมหานคร ประสบปัญหาหลักในเรื่องของเศรษฐกิจในครัวเรือน ครอบครัวในชุมชนส่วนใหญ่เป็นผู้มีรายได้น้อย มีปัญหาหนี้สิน การที่ผู้ปกครองมีความจำเป็นต้องออกไปทำงานและฝากบุตรหลานไว้กับญาติที่เป็นผู้สูงอายุในบ้านหรือครูที่โรงเรียน ปัญหาการหย่าร้างทำให้เด็กขาดความอบอุ่น จากข้อมูลที่ได้รับจากผู้อำนวยการสำนักงานเขตราชวัฏร์บูรณะพบว่าแต่เดิมในพื้นที่ของเขตราชวัฏร์บูรณะ มีโรงงานจำนวนมาก เศรษฐกิจดี ปัจจุบันซบเซา ทำให้ระบบเศรษฐกิจที่เคยมั่งคั่งไม่มั่งคั่ง

ชุมชนขาดการออม ปัจจุบันคนในชุมชนต้องออกไปทำงานนอกพื้นที่ ไม่มีฐานการผลิต ในอนาคตข้างหน้าพื้นที่ใช้สร้างรายได้จะประสบกับปัญหาจากความขัดแย้งการแย่งชิงพื้นที่มากขึ้น

ด้วยความร่วมมือของคณะสงฆ์วัดสารอดและคนในชุมชนมีความต้องการจำเร่งด่วน ในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของชุมชนวัดสารอด เพื่อลดสภาพปัญหาของจุดอ่อนและนำต้นทุนจุดเด่นมาสร้างความชัดเจนของการพัฒนาตลาดนัดเสีอรอด มีเป้าหมายเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจให้แก่ชุมชนตามความต้องการของชุมชนเป็นกิจกรรมเร่งด่วน ด้วยการนำแนวคิด ทฤษฎีสัมัยใหม่ในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากชุมชนเมือง ประกอบด้วย การมีส่วนร่วม จิตสาธารณะ เศรษฐกิจแบ่งปัน ชุมชนนักปฏิบัติ การสร้างความเข้มแข็งเศรษฐกิจฐานราก องค์ความรู้การขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานราก การพัฒนาศักยภาพชุมชนสร้างเศรษฐกิจฐานราก และการพัฒนาสร้างรายได้เศรษฐกิจฐานราก ศึกษาหลักพุทธสันติวิธีเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากชุมชนเมือง อย่างยั่งยืนโดยพุทธสันติวิธี ของวัดสารอด กรุงเทพมหานคร ในการเสริมสร้างการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากชุมชนให้เกิดความยั่งยืน โดยพัฒนาจากตลาดนัดเฉพาะวันสำคัญและเทศกาลสำคัญ เปลี่ยนมาเป็นจัดตลาดนัดเสีอรอดทุกวันศุกร์ มุ่งช่วยเหลือชาวชุมชนให้เกิดอาชีพ และเกิดรายได้และสามารถพึ่งพาตนเองได้โดยมีวัดสารอดเป็นศูนย์กลางที่พึ่งของชุมชน ทำให้คนในชุมชนสามารถสร้างรายได้จากการนำสินค้ามาขายให้คนในชุมชนมาช่วยกันอุดหนุนโดยใช้พื้นที่จัดไว้บริเวณวัด และอีกทางทำให้เกิดความรักความสามัคคีกันชุมชน โดยมีวัดเป็นศูนย์กลางใจของชุมชนสร้างความเข้มแข็งขึ้น ซึ่งการจัดตลาดนัดเสีอรอดจึงเป็นช่องทางที่ให้โอกาสกับคนในชุมชนได้ค้าขายสร้างรายได้ ทั้งพ่อค้าแม่ค้ารายใหม่หรือพ่อค้าแม่ค้าที่ทำมานานแล้ว มีสถานที่ไม่ต้องเดินทางไปไกลสำหรับการสร้างรายได้ นอกจากนี้คนในชุมชนวัดสารอด และชุมชนใกล้เคียงเกิดความสะดวกมีสถานที่ใกล้ ๆ สำหรับซื้ออาหารและสินค้า สร้างความสุขใกล้บ้าน ตลาดนัดเสีอรอดจึงเป็นช่องทางหนึ่งที่สามารถสร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชนได้จริง เพราะตลาดนัดเสีอรอดเปิดโอกาสให้ทั้งพ่อค้า แม่ค้า ทั้งเก่าและใหม่มาขายของเพื่อมีรายได้เพิ่ม เป็นช่องทางที่สามารถสร้างรายได้ในพื้นที่ตนเองได้ และต่อยอดจากการทำธุรกิจให้มีรายได้เพิ่มขึ้นมากกว่าเดิม แต่การที่จะพัฒนาเป็นตลาดนัดในด้านส่งเสริมให้เป็นตลาดที่มีอัตลักษณ์ที่ชัดเจนของชุมชนย่อมเกิดจุดอ่อนและอุปสรรคในการดำเนินงาน

วัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า จากแนวคิด ทฤษฎีที่นำมาเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากชุมชนเมือง 8 ประการ ของ 1) ทฤษฎีการมีส่วนร่วม (Participation) 2) แนวคิดจิตสาธารณะ (Public Consciousness) 3) แนวคิดเศรษฐกิจแบ่งปัน (economic Sharing) 4) แนวคิดชุมชนนักปฏิบัติ (Community of Practice - CoP) 5) แนวคิดการสร้างความเข้มแข็งเศรษฐกิจฐานราก 6) แนวคิดองค์ความรู้การขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานราก 7) แนวคิดการพัฒนาศักยภาพของชุมชนสร้างเศรษฐกิจชุมชน และ 8) แนวคิดการพัฒนาสร้างรายได้ทางเศรษฐกิจชุมชนอย่างยั่งยืน และนำมาบูรณาการร่วมกันกับหลักพุทธสันติวิธีที่มี (1) สัทธาธุตม มีความศรัทธา เป็นความเชื่อมั่น เป็นกำลังสำคัญสร้างความเจริญ สร้างความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางสังคม (2) สีลธุตม มีศีล ในการละในการป้องกันการกระทำความชั่วทั้งกันและกันจนเป็นผลของการแตกความสามัคคี มาสร้างความสัมพันธ์สามัคคี ประองตอง (3) ปัญญาธุตม ใช้ปัญญาในการพัฒนา มาพิจารณาไตร่ตรองพัฒนา ทำให้ชุมชนเกิดความเจริญรุ่งเรืองอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ที่ 3 ได้นำ SUEROD Model มาทำการขับเคลื่อนการพัฒนาตลาดนัดเสีอรอดที่เป็นปลายน้ำให้คนในชุมชนเกิดความร่วมมือ มีรายได้มั่นคง สู้สันติสุขยั่งยืน ประกอบ 6 ขั้นตอน ได้แก่

1) S = Search ค้นหาความต้องการจำเป็น การค้นหาข้อมูลวิเคราะห์ตามกรอบอริยสัจ 4 ค้นหา ปัญหา สาเหตุ เป้าหมาย และวิธีการ เพื่อการพัฒนา โดยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกเป็นฐานข้อมูลสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากที่ตรงประเด็นชัดเจน การค้นหาความจริงอันเหมาะสมกับบริบทพื้นที่ ด้วยการลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลสภาพปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของชุมชน เพื่อให้

การพัฒนาภายใต้ความเข้าใจปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นจริงก็จะช่วยให้สามารถแก้ไขได้ตรงจุด และนำไปสู่การพัฒนา

2) U = Unique เป็นลักษณะเฉพาะ ลักษณะเฉพาะอันเป็นที่จดจำ เป็นอัตลักษณ์ที่สามารถต่อยอดคุณค่าให้เกิดมูลค่าเสริมสร้างเศรษฐกิจขึ้นได้ในชุมชน เช่น พัฒนาสู่ผลิตภัณฑ์ หรือสินค้าที่โดดเด่น การพัฒนาตลาดนัดเสื่อรอด ต้องคำนึงถึงอัตลักษณ์ของพื้นที่เป็นสำคัญ ว่าอะไร คือ อัตลักษณ์ หรือลักษณะเฉพาะของตลาดนัด เมื่อนึกถึงตลาดนัดเสื่อรอดต้องนึกถึงอะไรเป็นอันดับแรกอันเป็นลักษณะเฉพาะอันน่าจดจำ

3) E = Educate ทำการศึกษาอบรมเพิ่มเติม การฝึกอบรมเสริมความรู้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและนำเอาองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการ เช่น การจัดการขยะ ประกอบกับการจัดทำคู่มือที่มาแนวทางหลักการปฏิบัติการเพื่อการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ และสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องโดยมีกฎระเบียบปฏิบัติที่เหมาะสมกับบริบทพื้นที่

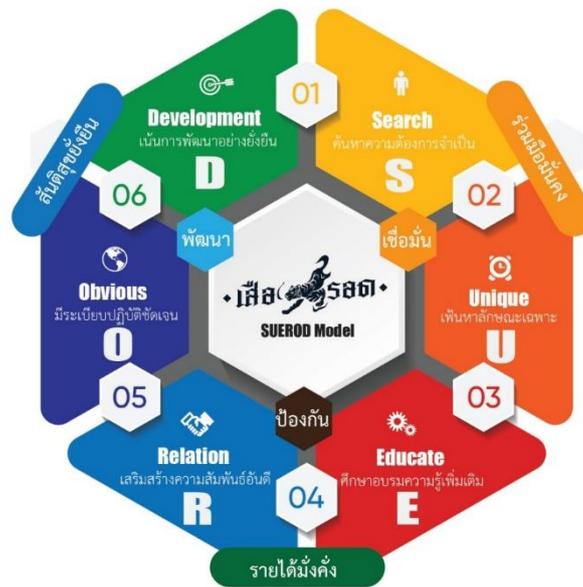
4) R = Relation เสริมสร้างความสัมพันธ์อันดี การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างคณะทำงานผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนให้ทุกภาคส่วนแสดงออกต่อกันด้วยเมตตา ช่วยเหลือเกื้อกูล ประพฤติตนตามกฎระเบียบปฏิบัติอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน มีความเคารพยำเกรง มีความสามัคคีกัน ความปรารถนาดี ช่วยเหลือแบ่งปันกัน เห็นอกเห็นใจกัน มีความเคารพ ยำเกรง เสมอภาคต่อกันก็จะทำให้ความสัมพันธ์อันดีเกิดขึ้นระหว่างคณะทำงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งบุคคลที่ทำงานร่วมกันหากมีความสัมพันธ์ที่ดีไม่มีความบาดหมางทะเลาะขัดแย้งมีแต่ความปรองดองสามัคคีก็จะพบความร่วมมือกันอย่างเต็มที่ โดยไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว แต่เห็นประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ

5) O = Obvious มีระเบียบปฏิบัติชัดเจน กำหนดบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจน ที่จะทำให้บุคลากรเจ้าหน้าที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้ทำหน้าที่ภายใต้กรอบหน้าที่ของตนเอง มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ไม่ก้าวร้าวหน้าที่ สามารถที่จะบริหารจัดการตนเองตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง จนเป็นที่ไว้วางใจกันและกัน สามารถดำเนินงานต่าง ๆ ตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายหรือได้รับผิดชอบ ทำหน้าที่นั้นได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ ด้วยศักยภาพที่มี โดยไม่มีความบกพร่องในหน้าที่ ดังนั้น ความชัดเจนในการกำหนดหน้าที่จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการบริหารจัดการที่จะทำให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานต่อไป ความชัดเจนจึงเป็นส่วนที่จะทำให้การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนเกิดความเจริญก้าวหน้าขึ้นไป

6) D = Development เน้นการพัฒนาอย่างยั่งยืน การพัฒนาอย่างต่อเนื่องให้เกิดความยั่งยืน โดยแบบแผน กฎระเบียบ แนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมกับบริบทในยุคปัจจุบัน สถานที่เชิงกายภาพต้องมีความพร้อมใช้งานเสมอ มีความสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย ไม่รกรุงรัง มีการจัดการบำรุงรักษาสถานที่ให้มีความสวยงาม สะอาด และสามารถใช้งานได้เหมาะสมมีความสบาย อำนวยประโยชน์ต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การกำหนดระเบียบข้อปฏิบัติให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ เป็นการป้องกันปัญหาด้าน ไม่ให้เกิดการเบียดเบียนทำร้าย และสร้างความบาดหมางทะเลาะกัน ซึ่งหลักศีล 5 ที่เป็นหลักประกันคุณภาพชีวิต นอกจากนั้น ต้องพัฒนาความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องจึงจะทำให้การพัฒนาเกิดความเปลี่ยนแปลงสู่ความดีงามทั้งหลายต่อไปได้อย่างยั่งยืน ซึ่งความยั่งยืน เป็นความเจริญรุ่งเรืองตลอดทุกช่วงในทุกฤดูสามารถคงอยู่เคียงคู่ชุมชนตลอดไป

องค์ความรู้ใหม่

จากการนำแนวคิด ทฤษฎีที่นำมาบูรณาการร่วมกันกับหลักพุทธสันติวิธี ออกมาเป็นรูปแบบของการพัฒนา ชื่อว่า SUEROD Model (เสือรอดโมเดล) ที่มีองค์ประกอบของโมเดล 6 ประการ อันประกอบด้วย 1) S = Search ค้นหาความต้องการจำเป็น 2) U = Unique เป็นลักษณะเฉพาะอันน่าจดจำ 3) E = Educate ทำการศึกษาอบรมเพิ่มเติม 4) R = Relation เสริมสร้างความสัมพันธ์อันดี 5) O = Obvious มีระเบียบปฏิบัติชัดเจน และ 6) D = Development เน้นการพัฒนาอย่างยั่งยืน ทำให้เกิดองค์ความรู้ 3 ประการที่ไหลเวียนสร้างความเจริญรุ่งเรืองไม่มีสิ้นสุด ดังต่อไปนี้

SUEROD Model

การพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของชุมชนวัดสารอดโดยพุทธสันติวิธี

Figure 1: SUEROD Model

1) **ร่วมมือมั่นคง** เกิดจากการร่วมมืออย่างมั่นคงในการเป็นลักษณะเฉพาะอันน่าจดจำในด้านเป็นสถานที่ที่ผู้คนมีความศรัทธาในองค์หลวงพ่อรอด และเข้ามาสักการะบูชากันเป็นประจำต่อเนื่องเสมอมา จึงได้เป็นจุดเด่นที่น่าจดจำ ซึ่งพ่อค้าแม่ค้าจะนำมาเป็น story selling ทำให้ผู้คนเข้ามาสักการะบูชามากขึ้น และได้พาครอบครัวมาซื้อหาอาหารสร้างรายได้จากการขายได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นที่จะนำไปต่อยอดธุรกิจ ในจุดเด่นอื่น ๆ ได้

2) **รายได้มั่นคง** เกิดจากการสร้างสัมพันธ์อันดีเกิดขึ้นระหว่างคณะทำงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และการพัฒนาองค์ความรู้เพื่อสร้างยอดขาย เป็นผลได้มีการพัฒนาพฤติกรรมร่วมกันและมีการพัฒนาการพูดจาของพ่อค้าแม่ค้าให้มีความสุขพออนโยนต่อลูกค้าที่เข้ามา ซื้อหาอาหารและสินค้า เป็นความประทับใจที่ต้องมาใช้บริการซ้ำ และบอกต่อกัน

3) **สันติสุขยั่งยืน** เกิดจากการกำหนดบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจน ที่จะทำให้บุคลากรเจ้าหน้าที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้ทำหน้าที่ภายใต้กรอบหน้าที่ของตนเอง เป็นที่ไว้วางใจกันและกัน สามารถดำเนินงานต่าง ๆ ทำให้เกิดคุณภาพและประสิทธิภาพในการช่วยเหลือประสานงานกันด้วยจิตใจที่ดี มีคุณธรรม

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า สภาพบริบทของชุมชนวัดสารอดเขตราชบุรีบูรณะ กรุงเทพมหานคร ประสบปัญหาหลักในเรื่องของเศรษฐกิจในครัวเรือน ครอบครัวยุคใหม่ในชุมชนส่วนใหญ่เป็นผู้มีรายได้น้อย มีปัญหาหนี้สิน การที่ผู้ประกอบการมีความจำเป็นต้องออกไปทำงานและฝากบุตรหลานไว้กับญาติที่เป็นผู้สูงอายุในบ้านหรือครูที่โรงเรียน ปัญหาการหย่าร้างทำให้เด็กขาดความอบอุ่น จากข้อมูลที่ได้รับจากผู้อำนวยการสำนักงานเขตราชบุรีบูรณะพบว่าแต่เดิมในพื้นที่ของเขตราชบุรีบูรณะ มีโรงงานจำนวนมาก เศรษฐกิจดี ปัจจุบันซบเซา ทำให้ระบบเศรษฐกิจที่เคยมั่งคั่งไม่มั่งคั่ง ชุมชนขาดการออม ปัจจุบันคนในชุมชนต้องออกไปทำงานนอกพื้นที่ ไม่มีฐานการผลิต ในอนาคตข้างหน้าพื้นที่ใช้สร้างรายได้จะประสบกับปัญหาจากความขัดแย้งการแย่งชิงพื้นที่มากขึ้น

ด้วยความร่วมมือของคณะสงฆ์วัดสารอดและคนในชุมชนมีความต้องการจำเร่งด่วน ในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของชุมชนวัดสารอด เพื่อลดสภาพปัญหาของจุดอ่อนทางรายได้ครัวเรือนที่ต่ำ ด้วยการนำต้นทุนจุดเด่นของความศรัทธาในองค์หลวงพ่อรอดมายาวนานของคนในชุมชน และชุมชนในละแวกใกล้เคียง มาสร้างความชัดเจน ด้วยการพัฒนาตลาดนัดเสื่อรอดที่เป็นปลายทางน้ำ ให้แก่คนในชุมชนตามความต้องการของชุมชน มุ่งช่วยเหลือชาวชุมชนให้เกิดอาชีพ เกิดรายได้ สามารถพึ่งพาตนเองได้ ทำให้คนในชุมชนสามารถสร้างรายได้จากการนำสินค้ามาขายให้คนในชุมชนมาช่วยกันอุดหนุนโดยใช้พื้นที่จัดไว้บริเวณวัด และอีกทางทำให้เกิดความรักความสามัคคีกันในชุมชน โดยมีวัดเป็นศูนย์รวมใจของชุมชนสร้างความเข้มแข็งขึ้น ซึ่งการจัดตลาดนัดเสื่อรอดจึงเป็นช่องทางที่ให้โอกาสกับคนในชุมชนได้ค้าขายสร้างรายได้ ทั้งพ่อค้าแม่ค้ารายใหม่หรือพ่อค้าแม่ค้าที่ทำมานานแล้ว มีสถานที่ไม่ต้องเดินทางไปไกลสำหรับการสร้างรายได้ นอกจากนี้คนในชุมชนวัดสารอด และชุมชนใกล้เคียงเกิดความสะดวกมีสถานที่ใกล้ ๆ สำหรับซื้ออาหารและสินค้า สร้างความสุขใกล้บ้าน ตลาดนัดเสื่อรอดจึงเป็นช่องทางหนึ่งที่สามารถสร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชนได้จริง เพราะตลาดนัดเสื่อรอดเปิดโอกาสให้ทั้งพ่อค้า แม่ค้า ทั้งเก่าและใหม่มาขายของเพื่อมีรายได้เพิ่ม เป็นช่องทางที่สามารถสร้างรายได้ในพื้นที่ตนเองได้ และต่อยอดจากการทำธุรกิจให้มีรายได้เพิ่มขึ้นมากกว่าเดิม โดยนำแนวคิด ทฤษฎีสู่สมัยใหม่ในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากชุมชนเมือง ประกอบด้วย การมีส่วนร่วม จิตสาธารณะ เศรษฐกิจแบ่งปัน ชุมชนนักปฏิบัติ การสร้างความเข้มแข็งเศรษฐกิจฐานราก องค์ความรู้การขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานราก การพัฒนาศักยภาพชุมชนสร้างเศรษฐกิจฐานราก และการพัฒนาสร้างรายได้เศรษฐกิจฐานราก

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า วิธีการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากชุมชนเมืองประกอบด้วย ทฤษฎีการมีส่วนร่วม (Participation) แนวคิดจิตสาธารณะ (Public Consciousness) แนวคิดเศรษฐกิจแบ่งปัน (economic Sharing) แนวคิดชุมชนนักปฏิบัติ (Community of Practice - CoP) แนวคิดการสร้างความเข้มแข็งเศรษฐกิจฐานราก แนวคิดองค์ความรู้การขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานราก แนวคิดการพัฒนาศักยภาพของชุมชนสร้างเศรษฐกิจชุมชน และแนวคิดการพัฒนาสร้างรายได้ทางเศรษฐกิจชุมชนอย่างยั่งยืน เมื่อนำมาบูรณาการร่วมกันกับหลักพุทธสันติวิธีที่ ได้แก่

1) สัทธาอุทฺทมิ มีความศรัทธาเป็นความเชื่อมั่น เป็นกำลังสำคัญสร้างความเจริญ สร้างความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางสังคม อันประกอบด้วย

(1) ความมั่นคงและหลักประกันในด้านชีวิตความเป็นอยู่
 (2) ความมั่นคงและหลักประกันในด้านทรัพย์สิน
 (3) ความมั่นคงและหลักประกันในด้านครอบครัว
 (4) ความมั่นคงและหลักประกันในด้านสังคม และ
 (5) ความมั่นคงและหลักประกันในด้านสุขภาพ มาเป็นหลักประกันชีวิตให้แก่คนในชุมชน ในการทำงานร่วมกันมีปรึกษาหารือร่วมกันเป็นสัมมาวาจา มีการหารือ ดำเนินการ กำหนดวิถีชีวิต โดยทางจัดวางระเบียบ กติกาใช้ร่วมกันในชีวิตและสังคม ดำเนินงานร่วมกันเป็นสัมมากรรมันตะ มีการกำหนดวิถีร่วมกันเป็นสัมมาอาชีวะ ซึ่งเป็นหลักการดำรงรักษาชีวิตให้ตั้งงามและยืนยาวได้ จะทำให้ชุมชนเกิดความเจริญรุ่งเรือง มีความสงบสุข

2) สีสลฺุฑฒิ มีศีล ในการละในการป้องกันการกระบกระทั้งกันและกันจนเป็นผลของการแตกความสามัคคี มาสร้างความสัมพันธ์สามัคคี ประองคอง ที่สามารถนำความสงบร่มเย็นเกิดในชุมชนได้อย่างยั่งยืน จึงถือว่า ศรัทธา เป็นกำลังที่สำคัญที่ทำให้ความเจริญให้เกิดขึ้นได้ เพราะทำให้เกิดการร่วมกันเป็นฐานกำลังความสมบูรณ์ของศีล เหมือนต้นไม้ใหญ่ยอมเป็นที่พึ่งของนกทั้งหลายเป็นที่ร่มเย็นใจให้เกิดสันติสุข อันเรียกว่า กำลังคือศรัทธา สัทธาวุฑฒิจึงสามารถนำมาใช้เพื่อการพัฒนาได้ เช่น การพัฒนาวัดที่เป็นศูนย์กลางของชุมชนให้น่ามอง

3) ปัญญาวุฑฒิ ใช้ปัญญาในการพัฒนา มาพิจารณาไตรตรองพัฒนา ตัดสินใจร่วมกันที่เป็นสัมมาทิฐิ ด้วยเห็นกลุฑุทธ ยุทธศาสตร์อย่างรอบด้านแล้วตัดสินใจในการที่จะคิด ริเริ่มร่วมกัน คิดริเริ่มร่วมกันที่เป็นสัมมาสังกัปปะ เห็นกลุฑุทธ ยุทธศาสตร์อย่างรอบด้านแล้วตัดสินใจในการที่จะคิด ริเริ่มร่วมกัน ทำให้เกิดแนวคิดที่ถูกต้องชอบธรรม เป็นความรู้หรือความเห็นชอบ รู้ปัญหาที่แท้จริง รู้สาเหตุแห่งปัญหาที่แท้จริง รู้เป้าหมายการแก้ไขปัญหา และรู้แนวทางการแก้ปัญหาต่าง ๆ อย่างแจ่มแจ้ง จะทำให้ชุมชนเกิดความเจริญรุ่งเรืองได้อย่างยั่งยืนยาวนาน (Phramaha Hansa Dhammhaso (Nithibunyakorn), 2018)

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า การนำ SUEROD Model มาขับเคลื่อนการพัฒนาตลาดนัดเสื่อรอดที่เป็นปลายน้ำให้คนในชุมชนเกิดความร่วมมือ มีรายได้มั่นคง สู้สันติสุขยั่งยืน ประกอบ 6 ขั้นตอนได้แก่

1) S = Search ค้นหาความต้องการจำเป็น หมายถึง การวิเคราะห์ตามกรอบอริยสัจ 4 ค้นหาปัญหาสาเหตุ เป้าหมาย และวิธีการ เพื่อการพัฒนา โดยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกเป็นฐานข้อมูลสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากที่ตรงประเด็นชัดเจน การค้นหาความจริงอันเหมาะสมกับบริบทพื้นที่ ด้วยการลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลสภาพปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของชุมชน เพื่อให้การพัฒนาภายใต้ความเข้าใจปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นจริงก็จะช่วยให้สามารถแก้ไขได้ตรงจุด และนำไปสู่การพัฒนาขึ้นได้ สอดคล้องกับ พระครูใบฎีกาอภิชาติ พรสุทธิชัยพงศ์ ได้ศึกษาเรื่อง “การเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากและยกระดับ เศรษฐกิจ สังคม และสร้างความมั่นคงทางรายได้” พบว่า การเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากและยกระดับเศรษฐกิจ สังคม และสร้าง ความมั่นคงทางรายได้เริ่มจากการร่วมวางแผนการวิเคราะห์ สถานการณ์ ปี จ ฉัย แวด ล้อ ม ร วม กั บ อา ชี พ (Phrakhrubaidika Aphichat Pornsuttichaipong, 2022) และสอดคล้องกับ หทัยชนก คตะสมบุญรัตน์ ได้ศึกษาเรื่อง “การพัฒนาศักยภาพของชุมชนเพื่อสร้างเศรษฐกิจฐานรากอย่างยั่งยืน:กรณีศึกษาตำบลเนินศาลา อำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์” พบว่า การพัฒนาศักยภาพของชุมชนเพื่อสร้างเศรษฐกิจฐานรากอย่างยั่งยืน การสร้างแผนยุทธศาสตร์สำหรับการพัฒนาชุมชนในระยะยาว มีการประชาสัมพันธ์โครงการต่าง ๆ ที่ดำเนินการในเชิงรุก ใน

วงกว้าง มีการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงบูรณาการการพัฒนาชุมชนร่วมกันของทุกหน่วยงาน (Khatasombun, 2020)

2) U = Unique เป็นลักษณะเฉพาะ หมายถึง ลักษณะเฉพาะอันเป็นที่จดจำ เป็นอัตลักษณ์ที่สามารถต่อยอดคุณค่าให้เกิดมูลค่าเสริมสร้างเศรษฐกิจขึ้นได้ในชุมชน เช่น พัฒนาสู่ผลิตภัณฑ์ หรือสินค้าที่โดดเด่น การพัฒนาตลาดนัดเสื่อรอด ต้องคำนึงถึงอัตลักษณ์ของพื้นที่เป็นสำคัญ ว่า อะไรคือ อัตลักษณ์หรือลักษณะเฉพาะของตลาดนัด เมื่อนึกถึงตลาดนัดเสื่อรอดต้องนึกถึงอะไรเป็นอันดับแรกอันเป็นลักษณะเฉพาะอันน่าจดจำ สอดคล้องกับ ดวงฤทธิ์ เบ็ญจาธิกุล ชัยรุ่งเรือง ได้ศึกษาเรื่อง “การพัฒนานวัตกรรมขีดความสามารถเพื่อเพิ่มศักยภาพเศรษฐกิจฐานรากในจังหวัดปริมณฑล” พบว่า การพัฒนานวัตกรรมในการผลิตสินค้า การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ให้มีความสวยงามเพื่อดึงดูดความสนใจผู้บริโภค รวมถึงสร้างภูมิคุ้มกันความมั่นคง (Chairungruang, 2023)

3) E = Educate ทำการศึกษาอบรมเพิ่มเติม หมายถึง การอบรมเสริมความรู้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและนำเอาองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการ เช่น การจัดการขยะ ประกอบกับการจัดทำคู่มือที่มาแนวทางหลักการปฏิบัติการเพื่อการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ และสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องโดยมีกฎระเบียบปฏิบัติที่เหมาะสมกับบริบทพื้นที่ สอดคล้องกับ พระครูสิทธิสุตากร (สุเมต สิทธิเมธี) ได้ศึกษาเรื่อง “สร้างวิสาหกิจชุมชนเสริมเศรษฐกิจฐานราก” พบว่า พัฒนาเศรษฐกิจฐานรากให้เข้มแข็งชุมชนต้องเรียนรู้และพัฒนาเพื่อก้าวให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงของโลก โดยชุมชนได้นำภูมิปัญญาท้องถิ่น (Phrakru Sittisutakorn (Sumet Siddhimethi), 2024) และสอดคล้องกับ สิปปภาส สีลเตโชธาม ได้ศึกษาเรื่อง “การพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจชุมชนสตรีโรงลาดเพื่อยกระดับเศรษฐกิจฐานรากโดยพุทธสันติวิธี” พบว่า การพัฒนาทักษะกระบวนการเรียนรู้ของสมาชิก ในชุมชนให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน มีการกำหนดแนวทางการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นบนหลักการพึ่งพาตนเอง (Silatechotham, 2023)

4) R = Relation เสริมสร้างความสัมพันธ์อันดี หมายถึง การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างคณะทำงานผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ให้ทุกภาคส่วนแสดงออกต่อกันด้วยเมตตา ช่วยเหลือเกื้อกูล ประพฤติตนตามกฎระเบียบปฏิบัติอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน มีความเคารพยำเกรง มีความสามัคคีกัน ความปรารถนาดีช่วยเหลือ แบ่งปันกัน เห็นอกเห็นใจกัน มีความเคารพ ยำเกรง เสมอภาคต่อกันก็จะทำให้ความสัมพันธ์อันดีเกิดขึ้นระหว่างคณะทำงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องซึ่งบุคคลที่ทำงานร่วมกันหากมีความสัมพันธ์ที่ดีไม่มีความบาดหมาง ทะเลาะขัดแย้งมีแต่ความปรองดองสามัคคีก็จะพบความร่วมมือกันอย่างเต็มที่โดยไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว แต่เห็นประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ สอดคล้องกับ อำไพ กุลบุตรด ได้ศึกษาเรื่อง “การพัฒนาภูมิปัญญาชุมชนเมืองภายใต้กรอบบรรพชาโดยพุทธสันติวิธีของชุมชนวัดสารอด กรุงเทพมหานคร” พบว่า ความสัมพันธ์ของคนในชุมชนส่งผลต่อการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงแก่วัดสารอด จึงเป็นศูนย์กลางจัดภูมิปัญญาของชุมชน เพื่อหลอมรวมบรรพชาให้เป็นหนึ่งเดียว เสริมสร้างความสามัคคี (Kunbuddee, 2024)

5) O = Obvious มีระเบียบปฏิบัติชัดเจน หมายถึง การกำหนดบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจน ที่จะทำใ้บุคลากรเจ้าหน้าที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้ทำหน้าที่ภายใต้กรอบหน้าที่ของตนเอง มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ไม่ก้าวร้าวหน้าที่ สามารถที่จะบริหารจัดการตนเองตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง จนเป็นที่ไว้วางใจกันและกันสามารถดำเนินงานต่าง ๆ ตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายหรือได้รับผิดชอบ ทำหน้าที่นั้นได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ ด้วยศักยภาพที่มี โดยไม่มีความบกพร่องในหน้าที่ ดังนั้น ความชัดเจนในการกำหนดหน้าที่จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการบริหารจัดการที่จะทำให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานต่อไป โครงสร้างการบริหารจัดการมีความชัดเจน ระเบียบแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจน มีการประชุมวางแผนการพัฒนาอย่างชัดเจน มีเป้าหมายวิสัยทัศน์ พันธกิจที่ชัดเจน ความชัดเจนจึงเป็นส่วนที่จะทำให้การพัฒนาเศรษฐกิจ

ชุมชนเกิดความเจริญก้าวหน้าขึ้นไป สอดคล้องกับ อำนาจ ทาปิน, พระครูโกวิทบุญเขต และพิมพ์พร แสนคำ หล้า ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการสังคมในยุค New Normal พบว่า การจัดการสังคมในยุค New Normal คือ รูปแบบแห่งการพัฒนาสังคมให้เป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง จากนวัตกรรมที่เกิดขึ้นจากการจัดการสังคม โดยให้ความสำคัญกับหลักการมีส่วนร่วม บนพื้นฐานของความสามัคคีในการขับเคลื่อนมาตรการต่าง ๆ ร่วมกันใน ลักษณะอิงอาศัยกันระหว่างฝ่ายสนับสนุน (Thapin, Phrakhru Kowitbunkhet, and Saenkhamla, 2021)

6) D = Development เน้นการพัฒนาอย่างยั่งยืน หมายถึง การพัฒนาอย่างต่อเนื่องให้เกิดความยั่งยืน โดยแบบแผน กฎระเบียบ แนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมกับบริบทในยุคปัจจุบัน สถานที่เชิงกายภาพต้องมีความพร้อมใช้งานเสมอ มีความสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย ไม่รกรุงรัง มีการจัดการบำรุงรักษาสถานที่ให้มีความสวยงาม สะอาด และสามารถใช้งานได้เหมาะสมมีความสลับปะยะ อำนวนประโยชน์ต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อป้องกันปัญหาด้านต่าง ๆ ไม่ให้เกิดการเบียดเบียนทำร้ายและสร้างความบาดหมางทะเลาะกัน กฎระเบียบปฏิบัติจึงต้องมีความเสมอภาคเท่าเทียม คำนึงถึงหลักมนุษยธรรมและหลักสิทธิมนุษยชน และหลักศีล 5 ที่เป็นหลักประกันคุณภาพชีวิต นอกจากนี้ ต้องพัฒนาความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องจึงจะทำให้การพัฒนาเกิดความเปลี่ยนแปลงสู่ความดีงามทั้งหลายต่อไปได้อย่างยั่งยืน สอดคล้องกับ พระมหาบุญเลิศ ช้วนธานี และคณะ ในการศึกษาเรื่อง “การขับเคลื่อนหมู่บ้านรักษาศีล 5 เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติในสังคมไทย” พบว่า ทำให้เกิดการขับเคลื่อนงานอย่างเข้มแข็ง และเกิดผลในการเปลี่ยนแปลงชุมชนอย่างชัดเจน สังคมชุมชนเกิดความสงบสุข ซึ่งความยั่งยืนเป็นความเจริญรุ่งเรืองตลอดทุกช่วงในทุกฤดูสามารถคงอยู่เคียงคู่ชุมชนตลอดไป (Phramaha Boonlert Chuaythani et al., 2023)

สรุป

การพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก ให้ความสำคัญของการสร้างแบรนด์ของสินค้าที่เป็นอัตลักษณ์ที่โดดเด่น โดยมีแนวทางการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนเป็นหลัก แต่ไม่สามารถช่วยแก้ปัญหาในชีวิตได้เพียงพอ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาจิตใจ ปัญหาสังคม หรือปัญหาสิ่งแวดล้อม ซึ่งการสร้างแบรนด์หรือจุดเด่นย่อมแลกมาด้วยความทุ่มเทสรรพกำลัง ทั้งกำลังทรัพย์ กำลังความรู้ แต่ความเจริญรุ่งเรืองที่ได้ไม่สอดคล้องกับแนวทางที่มักจะเพิ่มทวีความขัดแย้ง ของแนวความคิด ความขัดแย้งในด้านการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เป็นตัวเงิน อย่างไม่มีสิ้นสุด ความแตกต่างของการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากชุมชนเมืองอย่างยั่งยืน โดยพุทธสันติวิธี ของชุมชนวัดสารอด ได้นำแนวคิดที่สำคัญ ของทฤษฎีการมีส่วนร่วม แนวคิดจิตสาธารณะ แนวคิดเศรษฐกิจแบ่งปัน แนวคิดชุมชนนักปฏิบัติ แนวคิดการสร้างเสริมเศรษฐกิจฐานราก แนวคิดองค์ความรู้การขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานราก แนวคิดการพัฒนาศักยภาพของชุมชนสร้างเศรษฐกิจชุมชน และแนวคิดการพัฒนาสร้างรายได้ทางเศรษฐกิจชุมชนอย่างยั่งยืน มาพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของชุมชนวัดสารอดโดยมุ่งประเด็นด้วยการพัฒนาตลาดนัดที่เป็นปลายน้ำ สร้างอาชีพ สร้างรายได้ และนำหลักภูมิสูตรมาเป็นหลักพุทธสันติวิธีขับเคลื่อนการพัฒนา ได้แก่

- 1) สัทธาอุทมิ มีความศรัทธาเป็นกำลังสำคัญสร้างความเจริญ สร้างความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางสังคม
- 2) สิลอุทมิ มีศีล มีวินัยมีระเบียบกฎเกณฑ์สร้างชุมชนปลอดภัย สร้างความสัมพันธ์สามัคคี ประองตอง
- 3) ปัญญาอุทมิ ใช้ปัญญาพิจารณาไตร่ตรองพัฒนา ทำให้ชุมชนเกิดความเจริญรุ่งเรืองอย่างยั่งยืน ซึ่งงานการที่ได้นำหลักพุทธธรรมหยั่งไปถึงความรู้ในแดนใหม่ ในแง่มุมใหม่ ที่มาเสริม เต็มเต็ม ให้แก่วิทยาการสมัยใหม่อันจะนำปัญญาไปแก้ปัญหาได้อย่างแท้จริง และได้ผลลัพธ์ของ SUEROD Model นำมาขับเคลื่อนการพัฒนาตลาดนัดเสื่อรอดที่เป็นปลายน้ำให้คนในชุมชนเกิดความร่วมมือ มีรายได้มั่นคง สู้สันติสุขยั่งยืน 6 ขั้นตอน คือ

- 1) S = Search หาความต้องการจำเป็นที่ต้องการพัฒนา
- 2) U = Unique เฝ้าลักษณะเฉพาะที่ต้องพัฒนา
- 3) E = Educate ทำการศึกษาอบรมเพิ่มเติมองค์ความรู้ที่จะพัฒนา
- 4) R = Relation สร้างความสัมพันธ์อันดี

ของชุมชน 5) O = Obvious มีระเบียบปฏิบัติชัดเจนในการพัฒนาชุมชน และ 6) D = Development เน้นการมีส่วนร่วมในการพัฒนาอย่างยั่งยืน สร้างสังคมแห่งสันติสุขสืบไป

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ความสำคัญของการสร้างแบรนด์ของสินค้าที่เป็นอัตลักษณ์ที่โดดเด่น โดยมีแนวทางการมีส่วนร่วม แนวคิดจิตสาธารณะ แนวคิดเศรษฐกิจแบ่งปัน แนวคิดชุมชนนักปฏิบัติ แนวคิดการสร้างความเข้มแข็งเศรษฐกิจฐานราก แนวคิดองค์ความรู้การขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานราก แนวคิดการพัฒนาศักยภาพของชุมชนสร้างเศรษฐกิจชุมชน และแนวคิดการพัฒนาสร้างรายได้ทางเศรษฐกิจชุมชนอย่างยั่งยืน มาพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากโดยมุ่งประเด็นที่เป็นปลายน้ำ สร้างอาชีพ สร้างรายได้ขึ้น ซึ่งหน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน รวมทั้งผู้ที่สนใจสามารถนำแนวทางไปใช้ในการค้นหาจุดเด่นของทุนทางวัฒนธรรมในพื้นที่ แล้วนำจุดเด่นที่มีความสอดคล้องกับวิถีวัฒนธรรมของพื้นที่ มาสร้างความเจริญรุ่งเรืองให้คนในสังคมชุมชนเกิดความสามัคคี มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า การนำหลักภูมิสูตรมาเป็นหลักพุทธสันติวิธีขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก ซึ่งหน่วยงานทั้งภาครัฐ และเอกชนสามารถนำหลักของภูมิสูตร ได้แก่ 1) สัทธาภูมิ มีความศรัทธาเป็นกำลังสำคัญสร้างความเจริญ สร้างความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางสังคม 2) สิลูภูมิ มีศีล มีวินัยมีระเบียบกฎเกณฑ์สร้างชุมชนปลอดภัย สร้างความสัมพันธ์สามัคคี ประองตอง 3) ปัญญาภูมิ ใช้ปัญญาพิจารณาไตร่ตรองพัฒนา ไปใช้เพื่อทำให้ชุมชน สังคม และองค์กรเกิดความเจริญรุ่งเรืองอย่างยั่งยืน

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า จากรูปแบบ “SUEROD Model (เสีอรอดโมเดล)” ทำให้เกิดการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากชุมชนเมืองอย่างต่อเนื่อง การนำรูปแบบ “SUEROD Model (เสีอรอดโมเดล)” ไปใช้ในการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากชุมชนเมือง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ และเอกชน รวมถึงหน่วยงานทางการศึกษา เช่น โรงเรียน หรือ มหาวิทยาลัย สามารถนำไปใช้เพื่อเตรียมความพร้อมในการพัฒนารองรับบริบทสภาพสังคมในยุคใหม่ ในการจัดทำแผนกลยุทธ์ และแผนปฏิบัติการในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากชุมชนเมือง ที่สอดคล้องยุทธศาสตร์ของย่านสร้างสรรค์ กรุงเทพมหานคร เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากชุมชนเมือง สร้างประโยชน์ร่วมในด้านรายได้ และลดรายจ่าย เพื่อให้สังคมชุมชนเมืองมีคุณภาพชีวิตที่ดี และอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากชุมชนเมืองให้เกิดความมั่นคง เข้มแข็ง ยั่งยืน สร้างความโดดเด่นเป็นต้นแบบ ที่เป็นแบบอย่างสำหรับการศึกษารียนรู้ในชุมชนอื่น ๆ ต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ

2.1 การศึกษาวิจัยประเด็น การนำกลยุทธ์ หรือยุทธวิธีพัฒนาการตลาดที่ตรงเป้าหมายเพื่อส่งเสริมตลาดนัดเสีอรอด รวมถึงโซเชียลมีเดียและการเป็นหุ้นส่วนกับผู้ที่มีอิทธิพลในท้องถิ่น โดยการใช้ Story telling ให้เป็น Story selling เพื่อการสร้างภาพจำ เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากรองรับทุกกลุ่มเป้าหมาย

2.2 การศึกษาวิจัยประเด็น ที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนการดำเนินงานตลาดนัดเสีอรอด ทำให้พื้นที่ตลาดเสีอรอดเป็น Lunching Community หรือ Break Community เพื่อสร้าง Loyalty Loop ให้คนเข้ามาใช้บริการซ้ำ ที่สามารถต้อนรับทุกกลุ่มเป้าหมาย ด้วยการสกัดความรู้ที่สร้างจุดเด่นที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชน ใช้ภาษาสนทนาโลกร้อนมาสร้างจุดเด่นจากวัสดุในชุมชน

2.3 การศึกษาวิจัยประเด็น ที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนการดำเนินงานการท่องเที่ยวทางน้ำ โดย วัดสารอดเป็นศูนย์กลางการพัฒนา ร่วมกับการสนับสนุนของย่านสร้างสรรค์ กรุงเทพมหานคร เพื่อสร้าง ผลิตภาพอย่างมีคุณค่าเป็นการเอื้อประโยชน์การสร้างเศรษฐกิจฐานรากแบบครบวงจร สร้างประโยชน์ สร้าง รายได้ของชุมชนต่อไป

References

- Botsman, R., & Rogers, R. (2010). *What's Mine Is Yours: The Rise of Collaborative Consumption*. New York: Harper Business.
- Burikul, T. (2009). *The Dynamics of Public Participation: From the Past to the Constitution of the Kingdom of Thailand*. (1st ed.). Bangkok: A.P. Design and Printing Co., Ltd.
- Chairungruang, D. B. (2023). Innovation Development to Increase the Potential of Grassroots Economy in the Metropolitan Provinces. *Journal of MCU Buddhapanya Review*, 8(4), 192-208.
- Chan-on, N. (2021). Academic Article on Food Security in Thailand. Retrieved June 20, 2021, from http://library.senate.go.th/document/Ext7091/7091777_0002.PDF
- Cohen, J. M., & Uphoff, N. T. (1981). *Rural Development Participation: Concept and Measure for Project Design Implementation and Evaluation*. New York: Cornell University Press.
- Hamari, J., Sjoklint, M., & Ukkonen, A. (2002). The Sharing Economy: Why People Participate in Collaborative Consumption. *Journal of the Association for Information Science and Technology*, 67(9), 2047-2059.
- Khatasombun, H. (2020). Community Potential Development to Create Sustainable Economic Foundations: Case Study of Noen Sala Subdistrict, Krok Phra District, Nakhon Sawan Province. *Journal of MCU Peace Studies*, 8(2), 474-478.
- Kunbuddee, A. (2024). The Development of Urban Wisdom under Bowon Framework by Buddhist Peaceful Means of Wat Sarod Community, Bangkok Metropolis. *Journal of MCU Peace Studies*, 12(6), 2443-2455.
- Phra Atikansurasak Sukhumalo (Khongmuang). (2020). Temple with the Center of Learning and Development of the Community. *Journal of Chaiyaphum Review*, 3(1), 37-49.
- Phra Natthawut Phanthali et al. (2022). Social Inequality in Thailand in the New Normal. *Journal of Social Sciences Mahamakut Buddhist University*, 5(2), 187-189.
- Phrakhrubaidika Aphichat Pornsuttichaipong. (2022). Strengthening Economic Foundations to Enhance the Economy, Society and to Secure Income. *Journal of Arts Management*, 6(2), 932-933.
- Phrakru Sittisitakorn (Sumet Siddhimethi). (2024). The Development of Agricultural Occupation Groups to Raise Income for the Local Economy in Songkhla Province. *Journal of Social Science and Cultural*, 8(10), 76-86.

- Phramaha Boonlert Chuaythani et al. (2023). Promoting the Five Precepts Village to Strengthen the Culture of Peaceful Coexistence in Thai Society. Retrieved December 25, 2024, from https://elibrary.tsri.or.th/project_researcher.asp?Resid=N18581&rename=%BA%D8%AD%E0%C5%D4%C8%20%20AA%E8%C7%C2%B8%D2%B9%D5
- Phramaha Hansa Dhammhaso (Nithibunyakorn). (2018). *Buddhist Peacemaking: Integrating Principles and Tools for Conflict Management* (2nd ed.). Bangkok: Prayoosan Thai Printing Co., Ltd.
- Satthapol, S. (2025). Guidelines for Developing Public Mind Behavior of High School Students under Maha Sarakham Secondary Educational Service Area Office. *Interdisciplinary Academic and Research Journal*, 5(1), 51-64.
- Silatechotham, S. (2023). The Development of Community-Based Peacekeeping Enterprises Potential to Strengthen the Economic Foundations by Buddhist Peaceful Means. *Journal of MCU Peace Studies*, 11(5), 1964-1974.
- Thapin, A., Phrakhru Kowitbunkhet, & Saenkhamla, P. (2021). Social Management in the New Normal Era. *Journal of MCU Buddhapanya Review*, 6(1), 221-229.
- Wiratchanipawan, W. (2003). *Municipal Administration and Management in the Political Reform Era*. Bangkok: Four Pace Publishing.